

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sectio I. An Sacramenta Legis Mosaicæ gratiam suscipientibus contulerint
ex opere operato.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Thomam hîc nunquam asserere peccatum fictio- nis prius tolli per Pœnitentiam, sed solum illo ablato per Pœnitentiam, Baptismum tollere reliqua, nempe formaliter, & modo jam dicto.

IX.
Remissis per
Baptismum
reviviscen-
tem peccatis,
pœna etiam
omnes pecca-
tis ante Bap-
tismum com-
missis debita
remittitur.

Secunda conclusio: Quando Baptismus reviviscit per Pœnitentiam, non solum tolluntur peccata omnia mortalia, sed etiam pœnæ iis peccatis debita, quæ ante Baptismum fuerant commissa, non tamen omnis pœna respondens peccatis post eum commissis: ita Sanctus Thomas ad tertium ratio est, quia licet Baptismus in hoc casu neces- sariò tollat peccata commissa post Baptismum, cum unum mortale remitti in hoc statu non possit sine alio, at verò pœnæ unius peccati mortalis remissio non est necessariò connexa cum remissione pœnæ alterius, saltem in ratione tempo- ralis, ac proinde non alio modo pœna horum peccatorum remittetur, quàm si Baptismus non revivisceret.

Tertia conclusio: Confirmatio, aut aliud Sa- cramentum fictè susceptum non reviviscit per so- lam attritionem, sed vel requiritur contritio, vel Pœnitentia. Ratio est eadem quæ pro primâ conclusio; Pœnitentia enim per se est instituta ad tollenda peccata omnia post Baptismum com- missa, juxta dicta, unde de hoc peccato minor videtur difficultas quàm de fictione in Baptismo, cum hoc non naturâ solum, sed tempore Bap- tismum sequatur.

X.
Confirmatio
fictè suscepta
non revivif-
cit per solam
attritionem.

Quarta conclusio: Si, ubi quis Baptismum fictè suscepit, postea eliciens actum attritionis accedat ad aliud Sacramentum præter Pœniten- tiam, Confirmationem exempli gratia, vel Eu- charistiam, putans bonâ fide se esse contritum recipiet gratiam: ita Suarez sect. 5. conclusio. 4. Ratio est, quia quodvis Sacramentum, ut supra diximus, bonâ fide susceptum, potest per acci- dens conferre primam gratiam, & ex attrito fa- cere contritum.

XI.
Fictè Bap-
tismus acce-
dens attri-
tioni ad Con-
firmationem
putans se esse
contritum,
recipit gra-
tiam.

DISPUTATIO SEXAGESIMA SEPTIMA.

De Sacramentis Legis Scriptæ, & Legis Naturæ.

VARIA in Lege scripta fuisse Sacramenta indubitatum est; sacra enim Scriptura hoc apertè diversis locis indicat, ut in libro Exodi, Levitici, Numerorum, & Deuteronomii. Vnde in Concilio Florentino, decreto ad Armenos asserit Eugenius Pontifex Sacramenta Nova Legis multum differre à Sacramentis antiqua. Evidenter ergo supponit Sacramenta quadam in antiquâ Lege existi- tisse: sed sicut veteris Legis Sacerdotium, seu Aaronicum in Sacer- dotium Christi est mutatum, ita & antiqua Legis Sacramenta, in Sa- cramenta Nova: cum enim umbra tantum fuerint ac figura nostro- rum, his institutis cessarunt antiqua.

SECTIO PRIMA.

An Sacramenta Legis Mosaicæ gra- tiam suscipientibus contulerint
Ex opere operato.

I.
Quatuor an-
tiqua Legis
Sacramenta
Circumci-
sionem,
Agnum Pas-
chalem, Pu-

ANCTUS Thomas primâ secundæ, quæst. 102. art. 5. veteris legis Sa- cramenta ad quatuor reducit: Circumcisionem, quæ erat nota po- puli Dei, cui in lege nova successit Baptismus: Agnum Paschalem, quæ umbra quadam

fuit, & figura Eucharistia, in hac quippe verus Agnus continetur qui hominum animas pascit ac nutrit: Purificationes, quibus in lege gratiæ re- spondet Sacramentum Pœnitentiæ; ut enim apud populum Israëliticum homines per illas ab im- munditiis legalibus mundabantur, ita nunc per pœnitentiam mundamur à peccatis, ac demum ad Sacerdotum consecrationem, cui apud nos suc- cedit Ordo.

Tribus aliis Legis novæ Sacramentis nullum respondebat in lege veteri Sacramentum, Confir- matio namque plenitudinem gratiæ, quæ legis novæ propria est, significat: Extrema-unctio & Matrimo- nis dispositio.

risationes,
& Consecra-
tionem Sa-
cerdotum
numerat
Dicitur An-
gelicum.

II.
Confirmatio
novæ legis
matrimonii
dispositio

nio nullum
respondere
in Lege ve-
tere Sacra-
mentum.

dispositio immediata est & preparatio ad ingres-
sum in caelum, cujus aditus ante Christi passio-
nem ac mortem erat praclusus. Denique Matrimo-
nium, quod naturae nostrae cum verbo conjun-
ctionem factam significat, estque Sacramentum,
ante hanc conjunctionem, tale non erat, sed ad
meram humani generis propagationem deser-
viebat.

III.

De Circum-
cisione, con-
tulit non
gratiam,
procedit qua-
sio.

Difficultas itaque praecipua est de Circumcisione,
Utrum gratiam contulerit; quoad alia enim anti-
quae legis Sacramenta, nullus ferme est, qui ea
gratiam ex opere operato contulisse affirmet; de
Circumcisione autem non levis est inter Aucto-
res controversia, affirmantibus aliis, aliis negan-
tibus, imò ex aequo ferè hac in parte inter se, ut
videbimus, sunt divisi.

IV.

Prima sen-
tentia docet
Circumci-
sionem con-
tulisse gra-
tiam.

Prima ergo sententia est affirmativa: ita Sco-
tus in 4. dist. 1. quaest. 6. §. de Potentiâ, Gabriël
quaest. 4. art. 1. Divus Bonaventura art. 1. q. 5.
Paludanus quaest. 6. art. 4. Durandus quaest. 7.
Aureolus quaest. 6. art. 7. Marfilus quaest. 2. art.
conclusionem 2. addens Circumcisionem æqualem
cum Baptismo gratiam contulisse, Argent. q. 3.
art. 3. ad secundum; quam etiam sententiam quoad
parvulos tenere videtur Tannerus hic, disp. 4.
quaest. 3. dub. 5. num. 147. & 157. hi itaque do-
cent Circumcisionem in lege antiquâ gratiam ex
opere operato contulisse.

V.

Dicunt alii
per Circum-
cisionem par-
vulis datam
semper fuisse
gratiam,
non tamen
ex opere ope-
rato.

Pater Suarez hic, disp. 10. sect. 2. quem sequi
videtur Cominck quaest. 62. art. 6. & Tannerus
citatus num. 160. mediâ viâ procedit; ait enim
parvulis per Circumcisionem datam semper infal-
libiliter fuisse gratiam, non tamen ex opere ope-
rato; quod enim, inquit, hoc modo confert gra-
tiam, confert omnibus, adultis autem non con-
ferebatur gratia per Circumcisionem, sed ex pro-
pria dispositione per contritionem. At sanè, si
hæc sola sit differentia, nulla videtur ratio, cur
saltem parvulis non dederit gratiam Circumcisio
ex opere operato; nulla etiam est repugnancia,
cur institui non possit Sacramentum, quod his
conferat gratiam, non illis, sicut de Sacramento
Ordinis dici solet respectu feminarum, imò &
qui Circumcisionem contulisse gratiam dicunt,
concedere debent fuisse pro solis viris institutam,
non pro feminis.

VI.

Dicendum
Circumcisio-
nem, nec
parvulis,
nec adultis
gratiam
contulisse ex
opere opera-
to.

Secunda itaque, & vera sententia affirmat, nec
adultis, nec parvulis Circumcisionem ex opere
operato contulisse gratiam: ita docere videtur
Sanctus Thomas hic, quaest. 62. art. 6. ad ter-
tium, & quaest. 70. art. 4. Capreolus, Ferrara,
Sotus, Ledesma, & alii: Bellarminus lib. 2. de
Sacramentis, cap. 13. & sequentibus, Vasquez
disp. 184. cap. 3. Maratus disp. 5. de Sacramen-
tis, sect. 1. & 2. Præpositus tertiâ parte, q. 62.
art. 6. dub. 2. & plurimi ex recentioribus.

VII.

Ex variis
Scripturae
locis offen-
ditur nul-
lum ex Sa-
cramentis
veteris legis
gratiam con-
tulisse ex
opere opera-
to.

Probatur primò ex Scripturâ; nam ad Galat. 4.
versu 9. vocat Apostolus Sacramenta antiquae leg-
is infirma & egena elementa, & ad Colof. 2.
versu 17. Sacramenta veteris legis vocat tantum
umbram futurorum, non potuisse accedentes per-
fectos facere, aut auferre peccata, mundare con-
scientias, &c. quod tamen de iis dici non posset,
si verè gratiam contulissent; ad Hebræos etiam 7.
versu 18. dicit reprobationem eorum factam esse
propter infirmitatem & inutilitatem: ibidem,
& capite nono universim Sacramenta & cæremon-
ias veteris legis ait esse *justitiam carnis*, deservire
ad emundationem carnis, &c. Confirmatur ex
Concilio Florentino in decreto Eugenii IV. ad
Armenos, ubi à Sacramentis veteris legis nostra

multum differre dicuntur: *illa enim, inquit Pon-
tifer, non causabant gratiam, sed eam solum per
passionem Christi dandum esse figurabant: hæc verò
nostra & continent gratiam, & eam dignè suscipien-
tibus conferunt.* Idem insinuat Tridentinum ses-
sione 7. can. 2. de Sacramentis in genere.

Dices, hæc intelligi ab Apostolo & Concilio
de aliis Sacramentis, non de Circumcisione, hæc
namque non fuit propriè Sacramentum legis ve-
teris, cum instituta ante illum fuerit. Unde Joan-
nis septimo dicitur, non ex Moyse fuisse Circum-
cisionem, sed ex Patribus. Sed contra: Nam
etsi Circumcisio instituta fuerit aliquo tempore
ante legem, fuit tamen quædam illius inchoatio,
& ad eam preparatio, ut bene Suarez sect. 2.
unde simul cum lege duravit, & cessante illâ ces-
savit, ac proinde sive simul cum lege instituta
fuerit, sive non, cum tamen lex eam amplexa sit
tanquam præcipuam cæremoniam, & quasi ja-
nuam aliorum omnium Sacramentorum, negari
nequit fuisse verè ac propriè Sacramentum vete-
ris legis, sicque Apostolus quando dicit ad He-
bræos 7. reprobationem factam esse præcedentis
mandati propter infirmitatem ejus, & inutilitatem,
præcipuè loquitur de Circumcisione, imò ad Ga-
latas, & alibi præcipua causa cur probat inutili-
tatem legis antiquæ, est ut iis disuadeat Circum-
cisionem.

Quod verò Circumcisio fuerit Sacramentum
veteris legis, constat aperte ex illo Joannis sep-
timo, ubi dicitur homo accipere circumcisionem
in Sabbato, ut non solvatur lex Moyfi. Licet
etiam Concilium Florentinum & Tridentinum
expressè non nominent Circumcisionem, cum
tamen universim de Sacramentis, quæ in usuerant
in lege veteri sermonem instituunt, & eo sensu
quo Scriptura & Patres de iis loquuntur, non est
dubium quin eam in suis definitionibus compre-
hendant.

Dices secundò, hæc intelligi de Circumcisio-
ne, & aliis antiquæ legis Sacramentis post ad-
ventum Christi, & promulgatum Evangelium;
tunc enim erant egea elementa, non tamen an-
te. Sed contra: Nam ut bene Bellarminus c. 14.
sine, Apostolus loquitur de Circumcisione quan-
do erat adhuc in vigore; ait enim utilem esse cir-
cumcisionem multum per omnem modum, quod
tamen intelligi non potest post promulgatum
Evangelium; tunc enim Circumcisio, si non mor-
tifiera, saltem erat mortua. Deinde ait cæremon-
ias illas esse umbram & figuras, quod jam dici
nequit postquam sunt abrogata.

Existimant aliqui satisfacere se auctoritati Con-
cilio, si dicant nostra Sacramenta causare gra-
tiam physicè, Circumcisionem verò moraliter:
alii si dicantur Sacramenta nostra plus gratiæ con-
ferre, Circumcisio minus. Sed contra utrosque
est, quòd Concilium Florentinum expressè dicat
Sacramenta antiqua non contulisse gratiam susci-
pientibus, sed figurasse tantum per passionem
Christi nobis dandam. Deinde non possent dici
infirma & egena elementa, reprobari ob inutili-
tatem, &c. si enim infalibiliter gratiam contu-
lerint, parum refert ad utilitatem utrum id phy-
sicè fecerint, an moraliter.

Eodem modo refelluntur qui dicunt Circum-
cisionem non contulisse gratiam tanquam causam,
sed conditionem; contra enim est, quia si tan-
quam conditio infalibiliter haberet sibi annexam
gratiam, non posset vocari inutilis, infirmum &
egeum elementum, &c. maxime enim prodesset.

VIII.

Obje. Cir-
cumcisio non
fuit Sacra-
mentum le-
gis veteris.

IX.

Clavè ex
Scripturâ
ostenditur
Circumci-
sionem fuisse
Sacramen-
tum veteris
legis.

X.

Obje. Hæc
de antiquâ
legis Sacra-
mentis so-
lùm intelli-
gi post promul-
gationem
Evangelii.

XI.

Nec satisfac-
iunt qui di-
cunt nostra
Sacramenta
causare gra-
tiam physicè,
circumcisio-
nem verò
moraliter.

XII.

Parè etiam
refert utrum
Circumcisio
hæc in parte
fuerit causa
an conditio.

TOM. II.

Deinde non posset à Concilio dici tantum figurare gratiam per Christum dandam.

XIII.

Ex S. Paulo ad Romanos aperit ostenditur Circumcisionem non contulisse gratiam

Secundò probatur nostra sententia ex illo Apostoli ad Romanos tertio, ubi de Circumcisione loquens sic habet: *Quid amplius Iudae est, aut quae utilitas Circumcisionis? Multum per omnem modum, primum quidem, quia credita sunt illis eloquia Dei.* Cum ergo Apostolus dicat primam & præcipuam utilitatem Circumcisionis esse, quòd Judæi receperint legem Dei, & Scripturas, manifestum est non contulisse gratiam; tunc enim hunc Circumcisionis effectum tanquam præcipuum nominasset Apostolus.

XIV.

Ex Philone Iudae & Iosepho probatur Circumcisionem non contulisse gratiam.

Confirmatur: Philo Iudaeus in libro, quem scripsit de Circumcisione, ubi omnes illius causas ex professo enumerat, nullibi vel leviter insinuat fuisse eam institutam in remedium peccati. Iosephus etiam libro antiq. cap. 12. hanc solam institutæ Circumcisionis causam reddit, nempe ut esset signum quoddam & tessera, per quam populus ille à reliquis gentibus discernetur, & tamen, ut bene Bellarminus, libro illo 2. cap. 15. Si qui nosse possent ad quid instituta fuisset Circumcisio, hi vel maximè, utpote qui & doctissimi erant in suâ gente, & eo tempore vivebant, quo adhuc vigeat Circumcisio.

XV.

Communis est Patrum sententia Circumcisionem non contulisse gratiam.

Tertio probatur ex Patribus: Ex quibus viginti præter Sanctum Augustinum affert Bellarminus citatus, unum hic vel alterum attexam. Primò itaque Justinus Martyr in Dialogo cum Triphone sic habet: *Quin etiam ex eo quòd non possunt famina circumcidi, intelligitur signi causa datam esse Circumcisionem, non pro opere iustitia.* Sanctus Irenæus lib. 4. cap. 30. *Circumcisionem, inquit, non quasi iustitia consummatoricam, sed in signo dedit Deus, ut cognoscibile perseveret genus Abrahae.* Sanctus Athanasius oratione in illud: *Omnia mihi tradita sunt à Patre meo,* expressè docet Circumcisionem aliud nihil fuisse, quàm figuram & umbram Baptismi, qui vera est & spiritalis Circumcisio. Tertullianus libro contra Judæos cap. 1. *Providens, inquit, Deus quòd hanc Circumcisionem in signum, non in salutem esset daturus.* Idem docet Sanctus Cyprianus, Ambrosius, & alii: quos etiam idem subinde affirmat Sanctus Augustinus, tum alibi, tum in Psal. 73. ubi comparans inter se Sacramenta nova & antiqua sic scribit: *Sacramenta non sunt eadem, quia alia sunt Sacramenta dantia salutem, alia promittentia Salvatorem.* Item quaest. 25 in lib. Numerorum dicit, si per se attendantur Sacramenta vetera nullo pacto possunt mederi, si autem res ipsæ, quarum hæc Sacramenta sunt, inquirentur, in iis inveniri poterit purgatio peccatorum. Sed de mente Sancti Augustini plura postea.

XVI.

Plurimi, & antiquissimi quique Patres docuerunt Circumcisionem non contulisse gratiam.

Ex quibus & aliis habemus, etsi fortè nonnulli ex Patribus subinde insinuare videantur contrarium, plures tamen & antiquissimos quosque à nobis stare. Constat etiam falsò dixisse Durandum in 4. dist. 1. quaest. 1. num. 9. nostram sententiam esse contra dicta omnium Sanctorum: multò vero minore ratione dixerunt alii oppositum esse de fide.

XVII.

Aliud apud Hebræos fuit peccati originalis remedium, ergo Circumcisio hoc non habuit.

Probatur quartò; fuisse enim aliud remedium peccati originalis apud Hebræos præter Circumcisionem videtur certum, & consequenter hanc non fuisse, cum non sit verosimile Deum tot diversa remedia in lege vetere instituisse ad peccati illius remissionem, cum unicum tantum instituerit in lege gratæ. Antecedens verò probatur: In primis enim hoc remedium non fuit institutum

pro feminis, quæ tamen remedio non fuisse destitutas omnino certum videtur: deinde adhiberi non poterat Circumcisio ante octavum diem, imò aliquando ratione invaletudinis, aut aliâ de causâ Circumcisio diutius subinde differebatur, sicut in deserto ratione itineris per totos quadraginta annos non fuerant circumcisi, & tamen si qui vel ante octavum diem, & tempore illo ante Circumcisionem fuissent mortui, non est dicendum fuisse ipsis præclusam viam omnem ad salutem.

SECTIO SECUNDA.

Argumenta contententia antiquæ legis Sacramenta contulisse gratiam.

OBJECIES primò: Eadem ratione movetur Deus modo ad gratiam ex Christi merito jam positus, ac olim ex iisdem futuris, cum ergo quædam ex antiquis Sacramentis denotarent Christum venturum, videntur eodem modo movisse Deum ad gratiam eorum intuitu conferendam, quo cum nunc movent nova. Respondetur, eodem modo tunc motum fuisse Deum ex parte meritum Christi, non tamen ex parte actionum Sacramentalium, utpote quæ non censebantur actiones Christi, nec instituta ad dandam gratiam, sed erant egeña elementa, ut in superioribus est declaratum.

Objicies secundò Innocentium III. cap. *Majores de Baptismo*, ubi expressè docere videtur Circumcisionem gratiam contulisse; exinde namque probat Baptismum conferre gratiam, quòd successerit Circumcisioni: unde, inquit, sicut per Circumcisionem tollebat peccatum originale, ita & tolli debet per Baptismum, alioqui minus esset efficax Baptismus, quàm Circumcisio.

Nec sufficit si quis cum Patre Vasquez disp. 84. cap. 4. *Mæratio disp. 5. de Sacram. sect. 3. n. 7. ac sect. 5. num. 3.* & quibusdam aliis respondeat, gratiam quidem collaram fuisse in Circumcisione, & peccatum originale remissum, non tamen per Circumcisionem: hoc inquam non sufficit; Pontifex enim eodem loco expressè asserit per Circumcisionis mysterium remissum fuisse originale: unde tandem in hoc solum præfert Baptismum Circumcisioni, quòd sit remedium universalius, cum non ad viros tantum extendatur, sed etiam ad feminas. Deinde quòd Circumcisio, licet peccatum originale remiserit, viam tamen ad cælum adhuc clausam reliquerit, quam aperit Baptismus.

Respondetur itaque cum Patre Præposito q. 62. art. 6. dub. 2. num. 89. & aliis, in definitionibus Conciliorum & Pontificum non esse necessarium, ut rationes omnes eandem habeant certitudinem, quàm habet conclusio, seu res illa, quæ definienda assumitur: in præsentem autem id de quo consulebatur Pontifex, solum erat utrum Baptismus utiliter parvulis administraretur, & peccatum in iis originale, gratiam infundendo remitteret, ad quod respondet Pontifex affirmativè; id verò quòd addit, Baptismum comparando cum Circumcisione, est præter illud, quòd hic inquirebatur: neque nititur definitio Pontificis his rationibus, sed sententiâ illâ Joannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aquâ & Spiritu Sancto non potest introire in regnum Dei.* Si autem in rigore velint